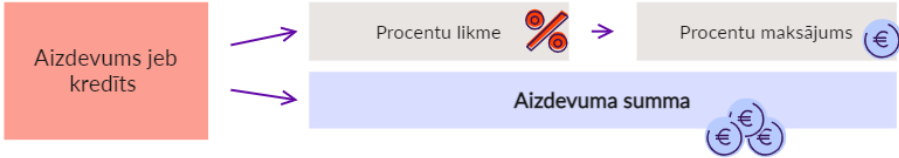

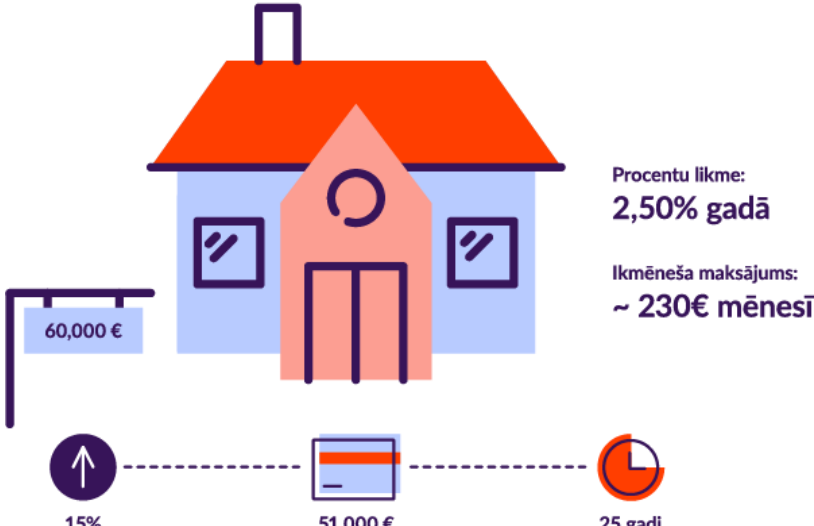

Teorijas izklāsts skolotājam

BANKU LOMA

Saturs	Termini
	
<p>1. apakštēma Vai krāt var tikai zeķē? Banku loma</p> <p>Uzkrājumu naudu, protams, var glabāt krājkasītē, taču tas ir nepraktiski un nedroši. Seifs ir drošāks par krājkasīti, taču arī šim uzkrāšanas veidam ir būtisks trūkums. Ne krājkasītē, ne seifā glabāta nauda "nepelna" jeb neviens par to nemaksā procentus. Ja seifā ieliksi 50 eiro, tad pēc gada tie būs tie paši 50 eiro. Turklāt inflācijas apstākļos tie būs zaudējuši pirkospēju, jo varēsi iegādāties mazāk preču un pakalpojumu. Tāpēc labāka izvēle ir naudu noguldīt bankās, kuras maksā procentus no noguldītās summas. Ja bankā noguldīsi 50 eiro, pēc gada tev būs 50 eiro plus procenti.</p> <p>Bankas arī tiek uzskatītas par drošu uzkrāšanas veidu, jo bankas rūpējas par klientu naudu, turklāt valsts garantē izmaksāt jebkuram noguldītājam noguldījuma summu līdz 100 000 eiro.</p>	
<p>2. apakštēma Kas ir "drošības spilvens", un vai tāds ir ikvienam cilvēkam? Uzkrājumi</p> <p>Uzkrājumi ir tie resursi, ko persona nepatērē dažādās precēs un pakalpojumos, bet saglabā izmantošanai nākotnē. Uzkrājumu mērķi var būt dažādi – var krāt, piemēram, sporta inventāra iegāde, lai varētu trenēties, vai studiju maksai.</p> <p>Uzkrājums noteikti ir nepieciešams kā "drošības spilvens" negaidītām situācijām nākotnē.</p> <p>Nebaltās dienas pienāk dažādi. Pēkšņi jāremontē automašīna, jāpērk jauns ledusskapis vai jālabo zobs. Nebaltās dienas var arī ieilgt, piemēram, zaudējot darbu vai saslimstot. Tāpēc naudas plānošanas speciālisti iesaka naudu atlikt divu veidu uzkrājumos :</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div data-bbox="288 1899 715 2000"> <p>NELIELS UZKRĀJUMS līdz 100 eiro neparedzētiem ikdienas tēriņiem.</p> </div> <div data-bbox="738 1899 1165 2000"> <p>LIELĀKS UZKRĀJUMS vismaz triju mēneša algu apjomā.</p> </div> </div>	<p>Uzkrājumi – neiztērēti jeb brīvie līdzekļi, kurus persona saglabā vajadzību un vēlmi apmierināšanai nākotnē.</p> <p>"Drošības spilvens" – uzkrājumi.</p>

<p>Ikvienas mājsaimniecības uzkrājumam vēlams būt vismaz triju mēnešu ienākumu apjomā, kas ārkārtas gadījumā palīdzēs saglabāt līdzšinējo dzīves līmeni un neieslīgt parādos, kamēr tiek rasts risinājums iepriekš neparedzētajai situācijai. Ieteicams uzkrājumiem katru mēnesi atlikt 5–10% no ienākumiem, taču vari sākt ar mazāku summu, ar laiku to palielinot.</p>	
<p>3. apakštēma Kāpēc ir jāatdod nedaudz vairāk naudas nekā esi aizņēmieš? Procentu likmes</p> <p>Nauda vienmēr "riņķo": – no bankas uz kāda maciņu, no maciņa – uz veikala kasi, no kases vai maka – atpakaļ uz banku. Kāds naudu bankā nogulda – kāds vēlas aizņemties. Banka palīdz šo naudas riņķojumu uzturēt.</p> <p>Par bankā uz noteiktu termiņu noguldīto naudu var tikt maksāta papildu maksa – procenti. Par aizdoto naudu aizdevējs, piemēram, prasīs aizdevuma cenu – procentus.</p> <p>Katrai precei un pakalpojumam ir sava cena. Pretēji lielveikalā redzamajām cenām, kuras ir izteiktas eiro, naudas cenu raksturo tās procentu likme.</p> <p>Naudas cena ir procentu likme. Naudas cenas jeb procentu likmes lielums ir atkarīgs no aizdevuma summas lieluma un laika, uz kādu nauda tiek aizdota.</p> <p>Tā ir cena, kuru maksā par iespēju tagad izmantot kāda cita uzkrājumus vai arī atļauja citiem izmantot savus uzkrājumus. Procentu likme ir relatīvs rādītājs, jo procentu maksājums ir atkarīgs no tā, cik liela ir aizdevuma summa, laika periods un pati procentu likme.</p> <p>Procentu likme ir arī samaksa par to, ka esam uzticējuši savu naudu bankai un tādā veidā dodam iespēju mūsu uzkrājumus aizdot kādam citam.</p> <p>Procentu likme un procentu maksājums nav viens un tas pats. Procentu maksājums ir naudas summa, kuru maksā par aizdevumu, bet procentu likme ir instruments, lai aprēķinātu procentu maksājumu.</p> <p style="text-align: center;">Procentu likmes izmaksas</p> <p style="text-align: right;">Procentu likme: 2,50% gadā</p> <p style="text-align: right;">Ikmēneša maksājums: ~ 230€ mēnesī</p>	<p>Procentu maksājums – naudas summa, kuru maksā par aizdevumu.</p> <p>Procentu likme – instruments, lai aprēķinātu procentu maksājumu.</p>

Procentu likmes parasti tiek izteiktas procentos gadā.

Sākumā šķiet, ka **procentu likmei** nav mērvienības, bet gan noguldījumi, gan aizdevumi ir izteikti aprēķinam par noteiktu laika periodu. Bankā naudu var noguldīt uz mēnesi, ceturksni, pusgadu un citu laiku, bet procentu likmi parasti nosaka par gadu.

Piemēram, banka piedāvā noguldīt naudu uz gadu ar likmi 4 % gadā. Ja noguldījuma summa ir 1000 eiro, pēc gada procentu maksājumā saņemi 40 eiro ($1000 \text{ eiro} \times 4 \%$) un noguldījuma summu 1000 eiro.

4 % gadā

Ja esi noguldījis naudu tikai uz 6 mēnešiem, procentu maksājumā saņemi 20 eiro ($1000 \text{ eiro} \times \frac{4,0\%}{2}$), kopā 1020 eiro.

Lai vieglāk aprēķinātu procentu maksājumu, 4% ir jāpārvērš decimālciparā, 0,04.

Ievēro! Gada procentu likme jādala ar divi, ja nauda tiek noguldīta tikai uz pusgadu.

Kopsavilkums

- Banka piedāvā klientiem vairākus ikdienā nepieciešamus pakalpojumus.
- Ja ievēro noteikumus, bankā noguldītā nauda ir drošībā.
- Nejauši bojātas naudas zīmes var samainīt Latvijas Bankā.
- Svarīgi veidot "drošības spilvenu" – uzkrājumus neparedzētiem gadījumiem (negadījumiem).
- Gan par bankā noguldīto naudu, gan par bankas aizdoto naudu tiek aprēķināts procentu maksājums.
- Procentu maksājuma summas aprēķināšanai izmanto procentu likmi, kura parasti ir noteikta procentos gadā.

